

Skovbrugsberetninger

for Sommerhalvaaret 1870.

Fra det nordlige Sjælland (6te Kronborg Distrikt).

Sommeren 1870 har været meget tør og tildels meget varm og har derfor ingenlunde været gunstig for Skoven. Navnlig havde Eggen her paa Gribstovs nordvestlige Kant saagodtsom aldeles maattet undvære Regn i hele Juni, Juli og den største Del af August, saa at Jorden, der i Aarene 1868 og 69 ikke havde faaet hynderlig Vintervæde, blev udtørret i en saa høj Grad og i en saa stor Dybde, at jeg ikke erindrer tidligere at have seet noget lignende. I omtrent 3 Uger kunde vi hver Eftermiddag fra Nordøst, igjennem Øst og til Syd se Tordenbygger trække op og nærme sig os, saa at vi kunde se Lynene og den faldende Regn, og stundom høre Tordenen; men til os naaede knap enkelte Draaber, og Skyerne opløstes ligesaa hurtig, som de havde dannet sig. Denne Tørke var saameget uheldigere, som den fulgte efter en meget streng Nattefrost, der begyndte Natten efter den 26de Maj, og gjentoges i de 2 paafølgende Nætter, altsaa netop paa den Tid, da det nys udsprungne Løv slet ikke kunde taale at udsættes for Frost. Navnlig viste Frostens skadelige Indflydelse sig paa nogle med El og Løn tilplantede smaa Fordybninger i et større Areal, hvis Granbevoring var afdroven og erstattet med Bøgeplantning, der var foretagen i Efteraaret 1869 og i Foraaret 1870. Paa disse Steder har Frostens virket dræbende, medens den paa den langt overvejende Del af Bøgeplantningen kun tilintetgjorde Løvet og de nye Skud, og kun undtagelsesvis dræbte Planterne. Men overalt, hvor Løvtræplantninger ikke have naaet en Højde af omtrent 3 Alen, og hvor de ikke staa paa Højder eller under Beskyttelse af en

Skovbevoorning, have de lidt mere eller mindre af denne Nattefrost, hvis skadelige Indflydelse selvfølgelig vilde være bleven væsentlig formindsket, dersom Sommeren havde været gunstigere for Reproduktionen af nye Knopper og Stub. Bøgefloven havde i 1869 baaret rigelig Olden, hvorved den var sat endel tilbage i Frødhed, og denne Tilbagegang har ikke rigtig kunnet forvindes under den herskende Tørke og Hede, der forhindrede, at Sommerfuddene kom til nogen synderlig Udvikling. Udfsilige Træer have endnu ikke kastet Frøkaplerne fra forrige Aar, hvilket er et sikkert Tegn paa en sygelig Tilstand. Ligeledes have en Del Aft holdt paa det Frø, de frembragte for 2 Aar siden, hvilket vistnok har sin Grund i en Svækkelse, som er frembragt ved Jordens Udtørring. Den yngre Løvskov har ikke vist nogen særdeles Omfintlighed for det tørre Vejr, og dens Udvikling har været omtrent normal. I Naalekoven, navnlig i Granstoven, har Dødeligheden været endel større end almindelig, og det endogsaa i Saarige Plantninger, hvor Planterne hist og her gaa ud uden nogen synlig Aarsag. Ved Rodstokken findes paa de saaledes udgaaede unge Planter en betydelig Harpiransamling, men om denne er Aarsag til eller Følgen af deres Død, skal jeg for Djeblippet ikke driste mig til at afgjøre.

De foretagne temmelig betydelige Bøge- og Naaletrækulturer staa i det Hele taget ret godt med Undtagelse af de Steder, hvor Nattefrosten har haft formegen Indflydelse. Ligeledes ere Moseskulturerne med El og Aft ret vel lykkedes. En Saaning af Edelgran under en lysnet gammel Bøgebevoorning blev foretagen i Foraaret, fordi jeg i April tilfældigvis var kommen i Besiddelse af 24 Pd. Edelgranfrø, af hvilket jeg paa denne Aarstid ikke ventede noget Resultat. Saaningen foretoges uden nogenstøms Udgift, idet Frøet blot blev udstrøet og let dækket ved en Overtørring med en Jernrive. Som jeg havde ventet, viste sig ikke en eneste Plante i Forsommeren undtagen i et Hul ved Siden af Stødet af en omblast Bøg, og disse saa Planter henvisnede allerede tidligt paa Sommeren, uagtet de bleve beskyttede ved en Risshjærm mod den brændende Sol. Men i September Maaned, efterat vi have faaet Regn i nogenlunde rigeligt Maal, ere en Mængde Planter fremkomne, og jeg haaber, at de ville kunne modstaa Vintertulden. I ethvert Tilfælde skulle de være Gjenstand for min særlige Opmærksomhed, og Tidsskriftets Læsere skulle i sin Tid saa Underretning om deres Skjæbne. Det er første Gang i min Praxis, at jeg har seet en saa silbig Spiring af Edelgran, og dette Faktum fortjener i alt Fald at noteres, da det indeholder en Advarsel mod for tidligt at betragte en Saaning af denne van-

stelige Frøsort som haabløs. Nye Kulturmetoder ere ikke forsøgte, og ligesaa lidt har jeg i Skoven kunnet gjøre Forsøg med fremmede Træarter. Et lille Bed i min Have, hvori jeg har opelstet nogle Pinus maritima, der nu skulde være 4 Aar gamle, har havt samme Skjæbne som alle de tidligere Forsøg, jeg har foretaget med denne Træart. Kun eet Exemplar er endnu ilive i en tarvelig Tilstand, hvorimod et Andet, som jeg har holdt i Potte og overvintret i et koldt Bærelse, staaer udmærket frodigt og har al den Skjønhed, som udmærker denne Fyrreart, som ganske vist er umulig at dyrke som Skovtræ i vort Klima.

Nogen Insektskade har jeg ikke bemærket, men i Baldby Segn er indtruffet den Mærkelighed, at Bøgebladene have været saaledes bedækkede med Galæbler, at de ganske have tabt deres naturlige Udseende, ligesom denne Skov i de sidste Dage af Septbr. blev Gjenstand for et Angreb af Larven af Bombyx pudibunda, der aldeles afbladede nogle Strækninger Bøgeskov, hvilket dog paa denne Aarstid er uden skadelig Virkning. Det senere indtrufne raa Vejrlig og navnlig en 3 Graders Frost, vi havde Natten mellem den 11te og 12te Oktober, har dræbt disse Larver i tusindevis, og jeg tillægger dem derfor ikke videre Betydning.

Græsning finder aldeles ikke Sted paa 6te Kronborg Skovdistrikt og vil kun blive benyttet, saafremt Mus skulde indfinde sig i Bøgeopvækterne.

Paa Skovfrø har Aaret været meget fattigt. Bøgen har aldeles Intet baaret; Egen kun lidt og daarlig Olden; Naaletræerne have næsten ingen Kogler frembragt; Hvidellen har lidt men slet Frø, Røddellen aldeles intet, Birken meget lidt, Løn og Aft ubetydeligt. Men begge Ellearter love til næste Aar et overordentlig rigeligt Frøaar, hvilket for denne Egn, hvor store Mosestrækninger findes i Mængde, er af væsentlig Betydning. Bøgen synes atter iaar at have dannet Blomsternopper, men det er endnu vel tidligt til at kunne afgjøre, i hvilken Mængde de ere udviklede.

Medens den tørre Sommer har været særdeles gunstig for Skovvejene, der ikke kunde opføres, har den lagt Hindringer indeen for Udførelsen af Kulturarbejder, og især for Gravning af Plantehuller, fordi Jorden var saa haard, at den ikke lod sig bearbejde med Spaden. Det er at haabe, at vi nu, efterat 3 tørre og hede Sommere ere fulgte efter hinanden, alle ledsagede af Nattefrost ved Sommerens Begyndelse, idetmindste i nogle Aar ville blive befriede for disse Plager, der især paa Distrikter, hvor Bøgekulturer skulde foretages i stor Udstrækning, ere Kilden til megen Harme for Skovbrugeren, der trods al anvendt Flid aldrig kan føle sig tilfredsstillet ved Udsalbet af Plantningerne,

som i Frodighed nødvendigvis komme til at staa langt tilbage for hvad man havde haabet, og Efterplantning — der altid er en Følge af et saadant Bejrlig, som det Sommeren 1870 har bragt — er et fortrædeligt Arbejde. Bøgeopvæksten fra dette Foraar har heldigvis holdt sig ret godt, og kun paa en enkelt stejl sydlig Skraaning har jeg seet den henvisne, dog kun for en lille Del. Dyb Bearbejdelse af Jorden har ogsaa iaar viist sin store Nytte ved Kulturarbejder, og det er kun Skade, at man er tvungen til at økonomisere med Udgifterne, for at Kulturarbejderne kunne svare Regning, da man ellers let strax vilde kunne skaffe en Frodighed tilveje, der ellers først sent kan udvirkes.

Maarum den 21de Oktober 1870.

N. Holten.

Fra det vestlige Sjælland.

Her, som overalt i Landet, var 1869 et rigt Eldenaar, og det vil sikkert længe mindes i Stovbrugets Historie, fordi megen Bøgestov vil faa sin Oprindelse fra dette Aar — ikke alene paa Grund af den store Mængde af Bog, men ogsaa fordi denne har viist sig udmærket god og spiredygtig, og endelig fordi der blev truffet storartede Forberedelser til at modtage den, idet Jorden paa Forhyngelsesfladerne blev tilberedt paa mange forskjellige Maader i et Omfang, som vistnok aldrig før. Her paa Distriktet blev indsamlet over 20 Tønder Bog til en Gjennemsnitspris af 20 K pr. Td., og den blev dels saet i Skoven dels i Plantestolerne (desuden blev der brugt adskillige Tønder til Kalkunsøde). Bogen blev enten saet strax i Efteraaret, eller den blev overvintret paa Loft. Det er af ikke ringe Vigtighed, paa hvilken Maade Bogen overvintres, og med Nette er det anbefalet at lægge den i Kule ligesom Kartofler; dertil kræves dog, at den skal være tør, og det var ikke let at opnaa forrige Efteraar, da Vejret bestandig var fugtigt; den blev derfor lagt op paa Loftet, og den, der havde ligget paa mit eget Loft, hvor jeg passede, at den laa fjernt fra Skorstenen og ikke blev rørt mere end højst nødvendigt, kom fortræffeligt op, medens et lille Parti Bog, der havde ligget paa en Ledevogters Loft, var blevet for tørt, gav ikke mange Planter, og Bogen blev ved at komme op i Løbet af Sommeren, enkelte have endog først spiret i Oktober Maaned. Vedene, hvor Bogen blev lagt, dækkedes med Granris, som bleve liggende til ind i Juni Maaned (saa at

Planterne skjød op igjennem dem) navnlig for at beskytte mod Nattefrost. Planterne udmærke sig ikke alene ved deres Mængde, men ogsaa ved en Størrelse, som er ualmindelig for saa unge Bøgeplanter; enkelte have naaet en Højde af 12", og det vil næsten være en Nødvendighed at omprikle dem alle til Foraaret, saafremt der kan skaffes fornødent Areal dertil.

Til den nedfaldende Olden er Jorden tilberedt dels ved Svin, som gif i Skoven den største Del af Vinteren, endvidere ved Bløjning, ved Harvning med Skovharven, hvoraf der var 2 igang her paa Distriktet, ved Gravning af Huller (som blinde Plantehuller) og endelig ved Kulegravning, navnlig i Strimler eller Rønder paa 1 Alens Brede, men dog ogsaa i Stykker paa 10—12 Alens Brede; paa denne Kulegravning er arbejdet i flere Aar, og hvor Jorden var bleven for fast, blev den igjen gravet i Efteraaret i et lille Spademaals Dybde, — og at det ikke er saa ganske ubetydeligt, her er kulegravet til Selvsjaaning, vil fremgaa deraf, at alene den Jord, der saaledes blev „frisket op“ forrige Efteraar, beløb sig til 2300 □ Favne. Planterne ere overalt komne godt op og have godt overstaaet Sommeren; de staa vistnok frodigst i den kulegravede Jord, men det er dog navnlig i de kommende Aar, at denne Bearbejdningssmaaade forhaabentlig skal vise sine Fortrin, baade derved at langt færre Planter ville gaa ud, men ogsaa ved en langt kraftigere Væxt end paa den anden Jord.

Planterne staa iaar bedst, baade i Mængde og Frodighed, hvor de have havt mest Lys i Hugststillingen, selv om der har været endel Græs.

Skoven sprang tidlig ud iaar, men Løvfaldet er ogsaa begyndt tidlig, allerede i September Maaned, og nu er der saa lidt Løv tilbage paa Bøgetræerne, at Skoven næsten er bladløs, hvad der er ualmindeligt saa tidlig paa Aaret. Tilvæksten skjønnes at have været som et Middelaars, og naar Aaret ikke har viist sig frodigere, maa Grunden vel nærmest søges i Tørken og et koldt Foraar med Nattefrost.

Da her er indtaget flere Overdrev til Skovplantning, udføres her temmelig betydelige Kulturer, hovedsagelig med Rødgran; i Foraaret er saaledes alene paa et Overdrev udplantet over 70,000 Stkr. Rødgran i Huller, der bleve graveede i Efteraaret og Vinteren; for Hullegravningen betaltes 20 β pr. 100 Stkr.; Hullerne ere 12" brede foroven og 12" dybe, og Jorden kastes fra det ene Hul i det andet, de saakaldte „blinde“ Huller; for Plantningen betaltes i Gjennemsnit 8 β pr. 100 Stkr. (Prisen lidt forskjellig efter Planternes Størrelse), og Arbejderen maa da selv tage Planterne op i Planteskolen og bringe dem

til Plantestedet; Afstanden mellem Planterne er $\frac{6}{4}$ og $\frac{7}{4}$ Al., hvilket giver et Antal af 5,333 Planter pr. Td. Land; Planterne sloge udmærket godt an, men der er i Sommerens Løb ødelagt endel af Myrer; i saadanne Overdrev er der jo Tue ved Tue, som ikke kunne undgaaes ved Plantningen, og hvor en Plante er saa uheldig at komme til at staa med sine Rødder i en Myretue, vil den som oftest gaa ud, vel nærmest af den Grund at Jorden bliver for tør og altfor porøs.

Her er ingen Forsøg gjort med Indførelse af fremmede Træarter; jeg kan i den Henseende ganske tiltræde Skovrider Holtens Uttring om, at de Træarter vi have, tilfredsstillende alle billige Fordringer, og at vi vanskelig kunne faa dem bedre i Forhold til de Vilkaar, vi have at byde dem.

Af nye Kulturmetoder er heller ingen forsøgte, og jeg veed heller ikke, hvori det Nye skulde bestaa. Efter min Overbevisning maa Formaålet blive at bearbejde Jorden saa fuldstændig som muligt, og fra det tekniske Standpunkt maa det hedde: jo dybere og fuldere Bearbejdning desto bedre, det er alene det finansielle Hensyn, der her maa sætte Grændsen. Her er siden Januar 1866 kulegravet endel, ogsaa til Plantning, hovedsagelig i Strimler paa $\frac{3}{4}$ Alens Brede; men enkelte mindre Stykker Jord ere ogsaa fuldt kulegravede, og det er rigtignok forbausende, hvilket Forspring de deri satte Planter have fremfor dem, der ere plantede i Huller, hvorimod jeg ikke kan se noget stort Forspring hos dem, der ere plantede i kulegravede Rønder.

Jeg har forsøgt med Gran paa kulegravet Tørvebund, og Planterne voge fortrinligt; derimod har jeg gjort et lille Forsøg med El i en almindelig Ellemose, hvor jeg ingen Forskjel kan se paa Planterne i det kulegravede og det ikke kulegravede, men Planterne ere endnu kun 2 Aar. Jeg troer nok, at vi engang naa hen til Kulegravning som en almindelig Forberedelse af Jorden, baade til Saaning og Plantning, og i „Fremtidsstoffbruget“ maa den sikkert komme til at spille en stor Rolle*).

Lidt nyt er det dog maasse, at her er omprikket endel Elleplanter i Efteraaret; det er jo et Arbejde, som ellers foretages om Foraaret, og jeg har ikke tidligere forsøgt det om Efteraaret og har heller ikke seet det andre Steder, og naar det ikke skeer, er vel Grunden nærmest Frygt for, at de smaa Blau-

*) Al Kulegravning her paa Distriktet er foretaget i en Dybde af 18"; Prisen har varieret fra 3 til 6 β pr. □ Fv. Paa et Overdrev, indtaget til Skov, er kulegravet i Rønder henover adskillige Lønder Land — Rønderne $\frac{3}{4}$ Al. og Afstanden mellem Rønderne 1 Al. — Beføstningen 21 Rd. pr. Td. Land.

ter i den friske Jord skulle høves af Frosten og komme til at ligge ovenpaa Jorden. Da Jorden her bliver sent bekvem om Foraaret, og Ellen bryder tidligt, og der tilmed er nok at gjøre om Foraaret, har jeg iaar gjort en Undtagelse fra Reglen, da Vejret i Begyndelsen af Oktober var saa godt og Jorden saa bekvem, endog saa tør, at jeg ansaa det nødvendigt at vande Planterne, strax efterat de vare omprillede.

Græsning i Skoven, som hidtil kun har været benyttet af Skovbetjentene, er nu ophørt efter Ejerens Ønske, skjøndt det fremdeles er min Overbevisning, at den, benyttet med Forstand, er til Gavn for Skoven, navnlig i et Aar som dette, hvor der er saamange Mus, og det vil nok allerede vise sig til Vinter, at de unge Bøgeplanter ikke ville være saa udsatte for at gnaves af Mus i de Stove, hvor Græsning har fundet Sted. Til næste Sommer vil det mange Steder næsten blive en Nødvendighed at drive Køer ind i Skoven paa Forhyngelsesfladerne, hvor Græsjet bliver for stærkt for de unge Bøgeplanter, og naar Køerne først komme ud midt i Juni Maaned, ville de ingen Skade kunne gjøre.

Der er ingen Bog iaar, derimod en lille Smule Agern, men det er ogsaa grumme lidet; der var dog i Foraaret ganske rigeligt med Blomster paa Egetræerne, men det er muligvis Nattefrosten, der har ødelagt dem.

Arbejdspriserne have været de samme som i de foregaaende Aar; her er i Reglen rigelig Arbejdskraft, naar undtages den egentlige Sommertid, nemlig fra Barken er leveret og til efter Høst, men det er da ogsaa paa den Tid, at den bedst kan undværes; til andre Tider af Aaret, navnlig naar Vinteren trækker noget længe ud, er her saamange Folk, der tilbyde sig, at det undertiden falder vanskeligt at skaffe dem Beskjæftigelse. Paa saadanne Tider er det da, at Kulegravningen er foretaget, og ligeledes er der slaaet Sten til Vejene; jeg har ogsaa overladt Arbejdsfolkene at levere Stenene paa Vejene opsatte i Kubikfavne, hvorved de da have havt noget Arbejde med at brække Stenene op omkring i Skoven, slække de store, og slæbe eller trille dem til Vejene, der ikke vare for langt borte, og til Resten have de saa maattet leje Bogn.

Priserne paa Brændet er i Dalen; Træerne, der ere folgte i denne Maaned, have været billigere end sidste Vinter, og da vare de atter billigere end forrige Aar. Bestræbelserne i Husholdningerne gaa jo ogsaa ud paa baade at spare Brændsel og at faa et billigere Brændsel end Træ, og efterhaanden som Magazinovne indføres, og Brugen af Kul bliver mere almindelig, aftager Forbruget af Brænde, og Prisen derpaa trykkes, og der

kunde maasse nok være Grund for Skovdyrkeren til at lægge mere Vind paa Træarter, der havde større Anvendelse i Industrien end Bøg. Prisen paa Bark var ogsaa iaar noget ringere end sædvanlig; Stambark har i mange Aar kostet 5 Rd. 3 $\frac{1}{2}$ pr. St $\ddot{a}$, leveret hos Garveren her i Provinsbysterne; men iaar maatte endel af den sælges 1 á 2 $\frac{1}{2}$ billigere pr. St $\ddot{a}$.

Der er et Arbejde, som ofte foresalder for Skovbrugereren, nemlig Opførelsen af Hegn, som man næsten aldrig seer om-talt eller beskrevet, og da det næsten altid er et kostbart Arbejde og kan udføres paa saamange Maader, var det interessant at se Udtalelser derom fra de forskjellige Distrikter. Opførelse af Hegn omkring de gamle Skove vil kun undtagelsesvis kræves, da det i sin Helhed som oftest er besørget fra gammel Tid, men tidt opføres mindre Indhegninger, om Planteskoler og om Plantninger, der ere udsatte for Vildt, ligesom jo ogsaa nye Arealer, der tages ind til Skov, kræve Hegn.

De forskjellige Slags Hegn, som jeg mener kunne komme i Betragtning, ere Stengjærde, Jordvold med Hæk (af Gran, Tjørn eller Avnbøg), Risgærde, Lægtehegn, Bindejeppehegn, Stakit og Traadhegn. Med Undtagelse af enkelte korte Strækninger, vil der vel næppe mere blive Tale om at opføre Stengjærder, da de dels ere noget kostbare, og dels finde Stenene nu anden Anvendelse. I Forhold til Beføstningen er Jordvold med Hæk sikkert et af de bedste Hegn, naar først Hækken er groet til, men det tager nogle Aar, og desuden optager Jordvolden temmelig meget Areal. Hvor man tidligere skulde have et interimistisk Hegn, betjente man sig af Risgærder, men det er man kommet fra, da de ere af kort Varighed og hegne daarlig, saasnart de ere blevne et Par Aar gamle, og Gærdselen, der gaaer til, er steget betydelig i Pris; tidligere var der saameget i Skovene af Hæssel, Bidie, Tjørn osv., der næsten ingen Værdi havde til andet end til Gærdsel. Til mindre Indhegninger, hvor der skal fredes for Vildt, vil Spørgsmaalet vel i Almindelighed blive om at vælge Lægte- eller Traadhegn, og skal der ogsaa fredes for Hare, da enten Stakit eller Bindejeppehegn.

Paa Gundersløvholm Skovdistrikt er der indhegnet meget med Traad (galvaniseret Jerntraad) og afbøde Skovrider Sparre, sem førte meget nøjagtigt Regnskab derover, kom til det Resultat, at med 8 Traade og Anvendelse af Gran til Stolper, vilde et saadant Hegn kunne opføres for 4 $\frac{1}{2}$ pr. Favn. Jeg antager, at 6 Lægter ville kunne frede ligesaameget som 8 Traade, og et saadant Hegn, ligeledes med Gran til Stolper (der svides, inden de sættes i Jorden) vil kunne have for 3 $\frac{1}{2}$ pr. Favn; jeg forudsætter Fagene paa 4 Al. og beregner en 12 Alens Lægte

til 16 β ; ved at vælge dette Hegn har Skovejeren den Fordel selv at kunne levere Materialet og maasse ogsaa ved Exemplets Magt faa det indført hos Landbrugerne, hvorved Lægterne i Skoven ville blive mere efterspurgte. Et Spørgsmaal bliver det, om Lægtehegnene — ialfald i Forhold til Prisen — ere ligesaa varige som Traadhegnene. Vil man have et Statithegn, som er det dyreste, men ogsaa det bedste, kan man til Statit-terne tage ungt Udhug af Eg, Gran, Birk eller El, som slaaes paa 2 Lægter. Et Bindetjeppehegn freder ogsaa meget godt og er ikke saa kostbart, naar man kan komme lidt nemt til Kjøppene; man kan bruge alle slags Træarter hertil: Bøg, Hassel, Poppel og Pil, endogsaa Grangrene, som vindes om 3 Lægter.

Hammersvold den 30te Oktober 1870.

Spandet.

Fra Fyen.

At Skovtræernes Tilvæxt i det sidst forløbne Halvaar gjennemgaaende har været ualmindelig stærk vilde sikkert fremgaa af en nøjere Undersøgelse og Sammenligning end den, det blotte Blik giver. Unge Bevøninger udmærke sig iaar synligt ved lange Skud, der især ere iøjnefaldende paa Rødgran og Bøg. Man vil saaledes, navnlig for Rødgranens Bedkommende, heri kunne finde den Mening bekræftet, som har været fremsført, at en stærk Frostvinter skulde medføre en betydelig Højdetilvæxt hos denne Træart. Hvorvidt Vejrforholdene iøvrigt have virket paa Tilvægten kan ikke paavises; den stærke Tørke i Somrens Begyndelse har tilsyneladende ingen Indflydelse udøvet paa Tilvægtingen i Bevøninger, men vel paa Kulturer og Plante-skolers Frødhed.

Om det mere eller mindre heldige Udfald af de i Foraaret eller det forudgaaende Efteraar udsorte Kulturer ere Meningen noget delte. Som noget almindeligt troer jeg at kunne anføre, at Saaninger af Bøg under passende Forhold iaar vise forbausende skjønne Resultater, og at disse saavel som Granplantninger til fri Felt have overstaaet Sommeren udmærket godt. Bøgesaaningerne have bevaret et bedre Udseende, eftersom Jordbundsbehandling, der gif forud for Saaningen, har været fuldstændigere, og eftersom den forskjellige Beskygning har været stærk eller svag. Træarten, i hvis Skygge Saaningen foretages, synes i denne Henseende at udøve ikke ringe Indflydelse, og det viser sig tydeligt, at Træarter, som af Naturen give mild Skygge,

saafom Eg, El, Lærk, Fyr osv., hære Fortrinet. Medens, som ovenfor berørt, Granplantningerne i det Hele taget have staaet sig godt, have Bøgeplantningerne haft en noget forffjellig Skjæbne. Jeg har i det sydlige Fyen seet store Eстераarskulturer af skolede Bøge paa ryddede Naaletræsarealer, der i Sommerens Løb holdtes rene ved Kartoffelbyrkning mellem Planterne, i den bedst mulige Tilstand, man kan tænke sig; og andre Steder se de til samme Tid og med ligesaa gode Planter udsorte, men rigtignok ikke med Hyppefrugter renholdte, Kulturer højst kummerlige ud. Nogle Steder have Foraarsplantninger af Bøg staaet godt an, andre Steder ere de totalt mislykkede, uagtet der anvendtes gode 5—6 Aars skolede Planter; de fleste ere her slet ikke udsprungne i Foraaret, og man kunde fristes til at søge Aarsagen hertil i, at de ere blevne optagne om Eстераaret og staaede ned i Planteskolerne og saaledes muligen have taget Skade af den stærke Frost, — naar ikke Eстераarsplantningen med samme Slags Planter havde viist ganske de samme Forhold. Nogle af disse Planter have skudt fra Roden i Slutningen af Sommeren, og de, der sprang ud strax i Foraaret, holdt sig godt. Det synes næsten, som om det i Løvspringstiden i forffjellige Egne forffjelligt indtrædende Regnsald har haft væsentlig Andel i Plantningernes Udfald.

Ligesom Oldensaldet af Bøg har ogsaa Frøfaldet i Granskoven været overordenlig rigt i afvigte Vinter, og i Iyshuggede Arealer af større Udstrækning har det givet en komplet Opvært, der her vil blive forsøgt bevaret ved forceret Udhysning. Ogsaa kunstig Saaning, ved at udstrø Kogler af Rød- og Hvidgran paa Kornstubbjord og harve Frøet ud af Koglerne under deres Abning i Solvarmen, har her været forsøgt med Held. Rødgranfrøet, saavel det hjemmeavlede, som det fra tyffe Frøhandlere modtagne, var af udmærket Kvalitet, hvorimod Edelgranfrøet fra Tyskland var daarligt, medens et Parti, jeg erholdt fra Frederiksgave Skove, var fortrinligt.

Planteskolearbejder have her givet et særdeles tilfredsstillende Resultat, skjønt Løvspringet kom noget overvældende ved de milde Dage i April (saaledes for Udprilling af Lærk, Alm, Birk, Løn). Med Hensyn til Frøsaaningen i Planteskolerne falder da de for samme saa nødvendige atmosfæriske Nedslag meget ulige paa de forffjellige Egne af Fyen, saa at man ikke kan udtaale noget almindeligt om Udfaldet. De kunstige Bandinger af Frøbedene synes ej at have kunnet afhjælpe Regnmanglen. I Estersommeren er Regnen faldet mere ensformigt og rundeligt, men Manglen paa jævnlig Regn i den varme Tid og paa stadig

Varme i Regntiden har bevirket, at Planterne i Frøbedene ikke have naaet nogen overordenlig Udvikling.

Som en sjældnere Kultur, jeg har seet udført iaar i det østlige Fyen, maa jeg endnu omtale en Plantning af Pål (*Salix viminalis*). I Foraaret plantedes ca. 6000 Stk. Stiklinger af denne saa nyttige Træart; hver Stikling havde en Længde af ca. 18", og i hvert Hul plantedes 4—5 Stk. Hullerne vare 18" i □, 15" dybe og i 1½ Alens Afstand fra hinanden. Jorden fra det ene Hul fyldtes i det foregaaende. Det er en temmelig kostbar Kultur, idet der gaaer mange Stiklinger til, og desuden maa Planterne luges de første Aar, da de ikke taale at være overvøiede af Græs. Kulturerne lykkedes særdeles vel; men Raavildtet har efterstræbt de unge Pilestub saa stærkt, at de ingen videre Fremvæxt kunde faa.

Naar jeg samler i Grindringen alle de Kulturer, jeg iaar har seet, faaer jeg Hovedindtrykket af, at de, som have været holdte frie for Ugræs, der i Sommer har havt en usædvanlig frodig Væxt, have vundet sig dem overlegne, der ikke have været holdte rene, men Gjennemførelsen af en saadan Renholdelse i større Udstrækning har selvfølgelig ikke unbladt at volde Betskning.

Græsning med Kreaturer har med Gavn været anvendt flere Steder i Bøgeselsaaninger, dog ikke uden Medfølge af de sædvanlige tidtuo fremhævede Ulemper, men — hvorledes skal man her paa anden bedre Maade imødegaa Græs væxt og dermed forbunden Fare for Museskade? Nogle Steder har man ladet Skovbetjentens Køer gaa en Times Tid Morgen og Aften, medens de vare sultne, i Granplantninger. Græsset blev derved holdt godt nede, og der er ikke bemærket nogen Skade paa Planterne.

Insekterne tegnede strax i Foraaret til at blive stærkt begunstigede i deres Udvikling, men de maa for en stor Del have faaet et Knæk ved det veylende Vejr. Saaledes forsvandt Oldenborresværme aldeles pludselig uden at gjøre Skade. Kun en Insektart synes her i Fyen at have været mere end almindelig paa Spil iaar, navnlig i Bøgekulturer og i unge og rime- ligvis ogsaa i ældre Bevøxninger af Bøg. Det er Snudebiller i forskjellige Størrelser, der her have anrettet Skade dels ved at gnave Barken af rundt om Bladstilkten umiddelbart under Knoppen og derved hindre samme i at springe ud, dels har en lille fort Miniatur-Snudebille (der ligesom Jordloppen er kjendelig paa, at den springer ved Berøring) lagt sine Æg i Midtnærven af det udsprungne Blad, og de deraf fremkomne Larver have da fortæret Bladjødet mellem Overhuden sædvanlig paa $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{3}$

af Bladet og derved givet Bevovninger Udseende, som om Natterfrosen havde huseret i dem. Det synes, som om Naaletræets Dyrkning kunde have befordret Udviklingen af disse Insekter, thi, saavidt jeg mindes, er det navnlig de Naaletsoven afløsende Bøgekulturer eller ialfald de i afbrevene Naaletsovsarealers Nærhed liggende Bøgebevovninger, der have været Gjenstand for Angreb.

Skovtræerne have, som naturligt efter saa frugtbart et Aar som 1869, ikke givet nogen Frugt eller Frø iaar med Undtagelse af Eg og Hæsel, hvoraf sine Steder er faaet en Del Frø, ej at tale om Vønnen og andre, der saa at sige give Frø næsten hvert Aar.

Langesø Skovridergaard d. 30te Oktbr. 1870.

Carl Bloch.

Fra det østlige Sylland.

Den stærke Tørre i denne Sommer, hvoraf navnlig denne Egn har været hjemstøgt, har været skadelig for Saaning af Træfrø og ligeledes for Plantningen, især af unge Bøge og Naaletræer paa tørre Steder. — *Pinus montana* har atter iaar vist bedst at kunne modstaa Tørken, endog paa den fletteste Jord og de mest udsatte Steder, ligesom ogsaa Plantning i dybe, vel afgravede Huller ikke noksom kan anbefales.

Insekter have i denne Egn anrettet betydelig Skade, navnlig i den ældre Bøgeskov, og mest i Udkanten af Skoven, hvor Bladene i Juni Maaned vare aldeles afædte, saa at Træerne havde Udseende af slet ikke at være udsprungne. Saavidt jeg har kunnet opdage, er det et lille sort Insekt, der springer som en Loppe, som har anrettet denne Skade.

Af Olden har der ikke været noget iaar, ikke heller af andet Skovfrø i større Mængde. Ifjor var der, som bekendt, en ganske overordentlig Mængde Olden, og i Foraaret vrimlede det ogsaa af unge Bøge, hvilke en lang Tid holdt sig meget godt, saa at man kunde have de bedste Forventninger; men i de Egne, hvor der næsten ingen Regnbygger faldt i Løbet af Sommeren, som Tilfældet var her, er en stor Del bortvisnet og gaaet bort. I Nye Skov, hvor ellers Jordbunden ikke er saa god som i Kugaards Skove, har Dpværten holdt sig bedre, som Følge af, at flere og stærkere Regnbygger faldt der i Sommermaanederne.

Det er tilstrækkeligt bleven godtgjort iaar, at, hvis man

vil vente gunstige Resultater efter et Oldenaar, maa man gjøre noget derfor, nemlig bearbejde Jorden, enten ved Gravning i Kvadrater, Pløjning eller Harvning. Jeg har brugt alle disse Fremgangsmaader, og troer næsten, at Pløjning fortjener mest Anbefaling. Den bekjendte Skovharve fra Andersen paa Svandholm har jeg benyttet med Held ved Rye, og den har viist sig praktisk. Hvor ingen Bearbejdning af Jorden har fundet Sted, er Opværten kun kommet yderst tarveligt og sparsomt frem.

Rugaard den 24de Oktbr. 1870.

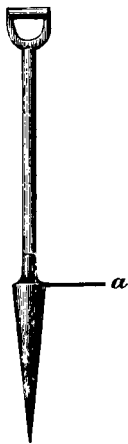
F. Mourier-Peteresen.

Fra Midtjylland.

Uagtet Sommeren 1870 vel i det Hele taget maa karakteriseres som tør, har Nedslaget dog i de 3 Maanedes Juni, Juli og August været noget større end det foregaaende Aar, ligesom ogsaa Gjennemsnitstvarmen har været noget højere end ijsor. Kulturerne have i det Hele taget holdt sig ret godt, ogsaa har Afgangen af Planter i Bøgebesaaningshugster ved nogenlunde gunstige Jordbundsforhold været noget ringe. Rigeligheden af Opvært har imidlertid været saare forskjellig; overalt, hvor Jordbundsforholdene have været af en saadan Bestaffenhed, at en grundig Bearbejdning enten med Plov eller Spade ansaaes for nødvendig, har Opværten været meget rigelig tilbøielig uafhængig af Skovningstiden, hvorimod denne, i Hugster, hvor Jordbunden var af en saadan Bestaffenhed, at man turde forudsætte, at Oldenen ved Skovning og Dparbejdning af det gamle Træ vilde komme tilstrækkeligt i Jorden, har øvet en meget væsentlig Indflydelse; dette kan bestemt paavises i en og samme Hugst, hvor Skovningen er udført for Forstsvæsenets Regning, men med saa ringe en Arbejdsstyrke, at den sidste Del af Hugsten blev skovet paa Frostføre; endstjøndt Jordbundsforholdene i denne Hugst af nogle faa Tønder Lands Størrelse ere aldeles ens og af en saadan Bestaffenhed, at ingen Bearbejdning er foretagen, er Opgrøden langt sparsommere i den sidste Del, end i den første, hvor Skovningen udførtes paa Tøføre. I en anden Hugst, hvor Jordbunden var ganstke fortrinlig, og hvor Skovningen udelukkende er udført paa Tøføre, vise Planterne en overordenlig frodig Vært; jeg har sammesteds fundet Planter af en Længde fra yderste Rodspids til Toppen af 16 Tommer, hvoraf 9¹/₂ tilfaldt Roden, og med 8 Blade. I Planteskolerne tegner baade Saaning og Omprilling meget godt,

kun ere forffjellige Naaletræfrøsorter, navnlig pinus montana og abies alba, komme meget sparsomt op.

Efter i en Række af Aar at have benyttet det buttlerfke Plantejern til Udplantning af 2aarige Naaletræplanter paa Sandjord, har jeg, da jeg stadig har været misfornøjet med nævnte Instrument's Uhaandteerlighed, i Aar ladet foretage en Forandring ved samme, idet jeg har givet det hofstaaende Form.

Det buttlerfke Plantejern har som bekjendt Form af en almindelig noget stor ($7\frac{1}{2}$ " lang, $2\frac{1}{2}$ " tyk) Plantepind, helt af Støbejern; det af mig konstruerede Instrument er et almindeligt Spadestak med en konisk Spids, som fra Jerntinet a er beklædt med Pladejern og ender i en 3" lang Staalspids; hele Instrumentet har samme Længde som en almindelig Spade, med en Længde fra a og nedefter af 10—12" og en Diameter ved a af $3-3\frac{1}{2}$ ". Plantningen udføres selvfølgeligen ikke af samme Arbejder, som danner Hullerne, men derved opnaaes, at man kan nøjes med een stærk Arbejder, hvorimod selve Plantningen kan udføres af Kvinder og Børn med en almindelig, fortil noget bred Træplantepind. Jeg har som sagt i Foraaret gjort et Forsøg, — ved Udplantning af 2aarige P. montana — der er faldet meget tilfredsstillende ud, idet en Mand formaaer at stifke 8—10000

Huller daglig, og altsaa kan beskæftige 4—5 Plantere, naar disse faa Planterne tilførte. Jeg har endogsaa tænkt at udstrække Brugen af dette Instrument til Underplantning i Bøgehugster, hvad der til Foraaret skal blive forsøgt, hvor vi have tilstrækkeligt Forraad af 1aarige Bøgeplanter. Kan dette lykkes, anseer jeg det for en stor Vinding med Hensyn til Bøgens Forhængelse, da man derved kommer over det første, for den spæde Bøgeplante farlige Aar, eftersom man da vil opelske sine Planter i Planteffole, og først naar man har Planterne færdige, stille sin Hugst, hvorved man altsaa intet andet Hensyn behøver at tage end at sørge for passende Skygge de forstkommende Aar. At Brugen af dette Instrument maa indskrænkes til saadanne Lokalteter, hvor man ved naturlig Besaaning ikke behøver nogen kostbar Jordbearbejdning, er imidlertid sandsynligt, men dog ingenlunde ganske vist. Hvor man har stærkt Løvdække i Hugsten, anseer jeg det for højst nødvendigt ved Inddrivning af Kreaturer at søge Jorden tilstrækkelig fæstnet. Det er naturligt, at man i en Bøgehugst ikke vil kunne udrette saa meget som paa en aaben Sandmark, men selv om en Mand kun formaaer at

stikke 3000 Huller daglig, vil man dog med en Udgift af 5—6 Rd., foruden Planternes Værdi, kunne tilplante 1 Td. Land med 1 Alens Afstand mellem Planterne.

I en Del af de herværende (vestligste) Skove er Oldenborren indvandret Best fra i temmelig betydelig Mængde; da Egen endnu ikke var udsprunget, maatte Insektet tage tiltakke med andet Næringsstof end Egblade, og da der strax efter indtraadte koldt og temmelig stormfuldt Vejr, viste Oldenborren ikke megen Tilbøjelighed til at søge tilvejs efter Føden, hvilken Omstændighed vel nærmest forklarer, at den kastede sig over en 8—10aarig Læplantning af abies alba, hvis unge Skud bleve meget medtagne; senere, da Egen sprang ud, blev den aldeles afædt. Det kolde Vejr maa vel ogsaa nærmest have været Aarsag til den silbige Parringstid; denne maa antages hovedsageligen at være falden i Ugen mellem 12te og 19de Juni, om end Parring hist og her var bleven iagttaget hele 14 Dage forinden. Af andre, meget skadelige Insekter har jeg ingen opdaget; Bøgebladene vare fra Midten af Maj overordentlig stærkt angrebne af forskjellige Snudebiller eller deres Larver, hyppigst af Larven til Orchestes fagi, der var tilstede i en saa uhyre Mængde, at Bøgebestanden mange Steder, især i Udtanterne, saa ud, som om Frostens havde affvedet dem; dette var imidlertid ikke Tilfældet, men der fandtes næppe eet Blad, som var uangrebet; hyppig fandtes Larverne i et Antal af indtil 5 i hvert Blad. Allerede d. 3die Juni sværmede Billen i Mængde i de af mig til Udflækning indrettede Kasser. Endssjøndt den Skade, som disse Larver forarsage, ikke ligefrem lader sig paavise, maa det dog ansees for hævet over enhver Tvivl, at de virke hæmmende paa Tilvæksten. I Forbigaaende skal jeg meddele, at Benvedmøllen (*Tinea cognatella*) er optraadt i min Have udelukkende paa Erongmus.

Mærkeligt er det, at man i en Sommerhalvaarsberetning skal have at omtale Snebrud, men lige saa vist er det, at den Snestorm af RD, vi i denne Del af Jylland havde d. 10de Oktbr., anrettede ikke saa liben Skade saavel paa Grene som paa hele Træer; den gav imidlertid en saa gavnlig Masse Nedslag (næsten 22" eller omtrent $\frac{1}{12}$ af hele Aarets Nedslag), at man vel kan forsone sig med den Skade, den anrettede i Skov og Have.

Hvad der aldrig tidligere er forekommet i min Praxis, har jeg observeret i dette Efteraar, nemlig at Musene have gjort megen Skade i Efterommeren; man kan ikke godt tage Fejl af Tiden for dette Musebid, eftersom Bøgeplanter i Lyshugt fra 1864 ere helt opædte tæt ved Jorden og endnu i Slutningen af September

stode i den meget tætte Opgrøde med Løv, der var noget mere visent end det paa de omstaaende Planter, hvilken Omstændighed henlebede Opmærksomheden herpaa. Staden maa være steet kort forinden den observeredes, og altsaa paa en Aarstid, hvor Musene have tilstrækkelig Næring, saa meget mere, som det her omhandlede Sted ligger umiddelbart ud til en Mark, der i Aar har baaret Korn.

Min Anskuelse om Græsningens Hensigtsmæssighed, dels som Forberedelse i gammel Bestand, dels i Besaanings- og Lyshugst vinder mere og mere i Etyrke; jeg agter endogsaa til næste Foraar at begynde den inden Løvspringet, saasnart Græsset viser sig, men ophøre dermed i selve Løvspringstiden og saalænge Bladene ere meget spæde, da disse, om jeg end aldrig har bemærket, at Kreaturerne forsætlig æde dem, naar der er tilstrækkeligt Græs, dog let tage Stade, medens de ere spæde, hvilket ogsaa er Tilfældet med Knoppen, naar den umiddelbart før Løvspringet er blød og stærkt udviklet.

Agern ere hist og her tilstede i ikke saa ringe Mængde, men af en paafaldende ringe Størrelse, hvortil maasse det kolde Vejr i Frosætningsperioden kan have bidraget.

Kraghluud i Oktober 1870.

P. Dahlstrøm.

Fra Bornholm.

Tilvæksten har været meget god saavel i den yngre som i den ældre Skov; navnlig have Træerne i unge Granbevoeringer gjort udmærket kraftige Skud, uagtet Nattefrosten hyppig indfandt sig til langt ind i Juni Maaned. Man er ikke sjældent plaget af denne Foraarsnattefrost, eller rettere Frosttaage, her paa Landet, navnlig i visse Partier af Almindingen, hvilke for en stor Del bestaa af højere og lavere Klippepartier, afbrudte af dybtliggende Moser og Engdrag. Hvor nu disse Mosedrag staa i Forbindelse med et større Sumpterrain, som Tilfældet t. Ex. er i den sydvestlige Del af Almindingskoven, trækker Frosttaagen fra disse større Moser gennem hine Engdrag langt op i Skovene og forøge herved den skadelige Indvirkning paa de omgivende Bevoeringer, som saadanne lavtliggende Partier jo allerede i og for sig udøve. Som bekjendt er navnlig Bøgen meget følsom ligeoverfor saadan Frosttaage, og det har ogsaa viist sig her i den forløbne Sommer, at overalt, hvor Bøgeplanter have forekommet i umiddelbar Nærhed af saadanne, selv ganske ubetydelige Moser, ere de blevne affvedne og ofte gaæede bort.

Af større Kulturer er der som sædvanlig blevet besaaet c. 100 Tdr. Land med Fyr og Birk paa det til Distriktet hørende Nø Indlæg, hvilken Kultur er slaaet godt an, hvilket dog langtfra er det Samme, som at Kulturens endelige gode Udsald kan anses som sikret. Der bliver fremdeles anvendt de tidligere omtalte Saabor, og Udgifterne have stillet sig iaar om trent, ligesom tidligere er berettet. Det, som forresten mest har optaget os, har selvfølgelig været Bøgekulturerne her i Almindingen, hvor der hidtil kun findes omtr. 140 Tdr. Land med Bøg. Foruden forholdsvis betydelige Efterbedringer i tidligere Beplantninger paa rent afdrovne Strækninger, have vi i Efteraaret paa de til „Omvandling“ bestemte Avnbøgs-Arealer udplantet omtr. 50,000 Stkr. 4 Aars Bøg; dog have vi under dette Arbejde været generede en Del af Vand i Hullerne, ligesom Arbejdet ikke sjældent har været opholdt af den idelige Regn i det sidste Par Maaneder. — Iffor Efteraar modtog vi fra Dyrehavdsdistriktet ved Kjøbenhavn 30 Tdr. Olden. Af disse blev udsaaet i Riller i Plantestolerne 3 Tdr., som have givet omtr. 250,000 Stkr. gode kraftige Planter. Resten, eller 27 Tdr., blev udsaaet i Stoven under til Omvandling bestemt ældre Græs-, Lærke- og Avnbøgskov. Fremgangsmaaden er tidligere beskrevet; jeg skal derfor indskrænke mig til her at angive, at med disse 27 Tdr. Olden er der blevet besaaet omtr. 35 Tdr. Land, og at Kulturen i det Hele taget er slaaet udmærket godt an. Bedst synes den imidlertid at være lykkedes, hvor den er udsaaet i Strimler under Lærk, dog turde dette nærmest hidrøre fra, at Jorden maasse er lidt bedre og blev bearbejdet noget dybere, hvilket sidste imidlertid fordyrede Kulturen meget betydeligt; thi medens 1 Td. Land her kostede omtr. 30 Rd. (Oldenens Værdi og Transport fra Sjælland ialt omtr. 4 Rd. pr. Td. iberegnet) at kultivere, kostede den øvrige Kultur — hvor Pletter have været anvendte — kun omtr. 10 Rd. pr. Td. Land. Planterne staa, som anført, overalt særdeles kraftigt, naar undtages en mindre Strækning, som blev tilfæet i Foraaret, over hvilken Skovduerne, som næsten hvert Aar findes her paa Bornholm i store Starer, kastede sig og oplukkede Oldenen, efterhaanden som den spirede frem af Jorden, efterat de først havde fortæret den Olden, som var nedfalden det foregaaende Efteraar i den ældre Bøgeskov. I det Hele taget viser det om Efteraaret Saaede det smukkeste Resultat, naaget den i Foraaret under Lærk foretagne Kultur kan opvise Planter paa 5—6“ Længde.

Forsaavidt Vejret tillader det, agte vi endnu i Efteraaret at udplante saamange af de overflødige Planter i disse Strimler som muligt paa de til Bøg bestemte Arealer, navnlig under

Øran, hvor Planterne ere bedst beskyttede mod Natteskold om Foraaret. Vi grave da blinde Huller af $\frac{1}{2}$ Alens Brede, 9 Tommers Dybde og i $1\frac{1}{2}$ Alens Afstand fra hverandre og udplante i hvert saadant Hul nogle faa Planter. Vi tage dem da saaledes op af de $\frac{3}{4}$ Alen brede Strimler, at vi regelvis optage og lade staa alle Planterne paa hver $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ Alen af Røllernes Længde; herved undgaaes, at de tilbageblivende Planter forstyrres. Hvis man Intet har at frygte af Græs, troer jeg, at man af flere Grunde helst bør plante smaa Planter saavel af den ene som af den anden Træart og ikke mindre Bøg end andre Træarter. I fald vi ikke blive færdige med denne Udflytning i Efteraaret, agte vi at fortsætte den til Foraaret.

Fra Rønne Kommuneskov beretter Forstænd. Jespersen, at Raagen har ødelagt en 2 Tdr. Land stor eenaarig Kultur af p. austriaca og en 12 Tdr. Land stor „Eftersaaning“ af p. sylvestris og p. austriaca ved at kradske Planterne op. Hvad isvrigt Raagens Forhold til Skovbruget angaaer, da kan der vist ingen Tvivl være om, at den maa ansees som særdeles gavnlig, og Raagen bør med Iver fredes af enhver Forstmand; thi at den en sjælden Gang kan gjøre nogen Skade paa en Plantning paa løs Flyvesand er jo af aldeles underordnet Betydning i Sammenligning med den Nytte, den gjør ved at fortære en Masse Larver og Insekter. At den derimod under visse Omstændigheder kan være en meget ubehagelig og derfor uvelkommen Gæst i Landmandens Kartoffel- og Sædeager er sikkert nok, men det forekommer mig rigtignok, at der behøves en langt grundigere Undersøgelse i Henseende til denne Fugls Levemaade, end der hidtil har fundet Sted, inden man kan være besøjet til at dømme den til Fredløshed, som Mange her paa Bornholm synes at være stemte for. Der turde ved denne Sag, som faa ofte ellers, upaatvivelig være Udskilligt, man seer, men langt Mere, man ikke seer. Forøvrigt troer jeg ikke, at Lovgivningens Bestemmelser kunne have havt nogen væsentlig Betydning i Henseende til Raagens Formerelse; thi saavidt mig bekendt, generer man sig ingenlunde her paa Bornholm for til enhver Tid at styde og forfølge denn Fugl, idet det her som andetsteds gaaer saaledes, at Ingen paa-taler Jagtlovens Overtrædelse, saalænge ikke rent personlige Interesser trædes for nær.

I samme Skov skal, ifølge Hr. Jespersens Angivelse, Ph. Tortrix buoliana atter iaar have anrettet ganske betydelige Odelæggelser i alle 6—16aarige Fyrrebevojringer, i hvilke næsten ikke et eneste Træ er blevet uangrebet. Naalnlig skulle de yngste Bevojringer have et sørgeligt Udseende, idet alle de unge Stub ere angrebne og kun de nederste Grenene staaede. Der er blevet